

Inger Bjørge Hustvedt og Sverre Nesvåg

Utdeling av utstyr for
skadereduksjon ved
rusmiddelbruk

Kommuneundersøkelse 2016
KORFOR-rapport 2017/01

• • • •

KORFOR

REGIONALT KOMPETANSESENTER FOR RUSMIDDEFORSKNING I HELSE VEST
WWW.SUS.NO/KORFOR

ISBN: 978-82-93390-09-1

Innholdsfortegnelse

INTRODUKSJON.....	2
OPPSUMMERING	3
STOR SVARPROSENT PÅ ÅRETS UNDERSØKELSE	3
FLEST STØRRE KOMMUNER SOM DELER UT UTSTYR.....	4
BEHOV FOR Å DELE UT MER OG ANNET UTSTYR.....	5
MINST BEHOV FOR UTDELING I SMÅ KOMMUNER.....	6
DE FLESTE BRUKERE SOM INJISERER, HAR TILBUD FRA SIN KOMMUNE OM UTSTYR FOR INJISERING	7
FLEST NARKOTIKAUTLØSTE DØDSFALL I KOMMUNER SOM DELER UT UTSTYR TIL INJISERING	9
19 STØRRE KOMMUNER DELER IKKE UT UTSTYR TIL INJISERING.....	10
ANNET UTSTYR	11
VEILEDNING OG KUNNSKAPSBEHOV.....	11
UTSTYR VI IKKE HAR SPURT OM	11
TILLEGGSKOMMENTARER.....	11
REFERANSER	12

Introduksjon

Utdeling av brukerutstyr til personer med rusproblemer er et effektivt tiltak for å redusere skader knyttet til rusbruk som f.eks. smittsomme sykdommer (Platt et. al. 2017). I tillegg bidrar utdeling av brukerutstyr til økt kontakt mellom brukere og hjelpeapparatet (Jones et.al. 2010). Denne kontakten bidrar til at brukerne føler seg respektert og at negative stigma blir mindre (Macneil & Pauly 2011). Terskelen for å oppsøke andre tiltak eller rusbehandling er også lavere når det allerede er dannet en kontakt med hjelpeapparatet gjennom utdeling av brukerutstyr (Wodak & Cooney 2005). I Nasjonal overdosestrategi 2014-2017 og Opptrappingsplan for rusfeltet ønsker regjeringen å vurdere behovet for å øke tilgangen på brukerutstyr.

På oppdrag fra Helsedirektoratet har KORFOR, Stavanger Universitetssjukehus gjennomført en elektronisk spørreskjemaundersøkelse til norske kommuner om utdeling av utstyr for skadereduksjon i 2016. Med brukerutstyr menes i denne sammenheng utstyr til bruk ved inntak av rusmidler, kondomer og tannbørster. Det er også spurt om det er delt ut annet utstyr for skadereduksjon. Det er planlagt tilsvarende undersøkelser om utdeling av utstyr i årene 2017, 2018 og 2019.

Spørreskjemaet ble utviklet etter innspill fra Funkishuset, et lavterskeltiltak i Sandnes som deler ut mye brukerutstyr, og fra Helsedirektoratet. Siden det ble lagt vekt på å kunne oppnå en høy svarprosent, ble skjemaet begrenset, slik at det kunne besvares innen 10-15 minutter.

Lenke til det elektroniske skjemaet ble formidlet til postmottak i kommunene, med spørsmål om å formidle lenken videre til den instansen/personen i kommunen som man mente var best informert til å svare på undersøkelsen.

Oppsummering

- Utdeling av utstyr for sakderedusksjon er mest utbredt i større kommuner og i kommuner med en relativt omfattende rusproblematikk. Tall fra BrukerPlan viser at 77 prosent av kartlagte brukere som injiserer, bor i kommuner som deler ut utstyr for injisering.
- 19 større kommuner med en relativt omfattende rusproblematikk deler ikke ut utstyr for injisering.
- Et stort antall små kommuner svarer at de ikke har behov for å dele ut utstyr. Men tall fra BrukerPlan viser at samlet sett utgjør enkeltbrukere i små kommuner en relativt stor gruppe. I de 108 små kommunene som hverken deler ut utstyr for skadereduksjon eller svarer at de har behov for det, er det kartlagt totalt 168 injiserende rusmiddelbrukere.
- 58 kommuner har behov for å dele ut mer eller annet utstyr enn det som deles ut i dag. Det er særlig nalokson nesespray som en ønsker å dele ut.
- Undersøkelsen viser at de fleste som deler ut utstyr har kunnskap om bruk av utstyret. Kun seks av 67 kommuner rapporterer om mangelfull kunnskap.

Stor svarprosent på årets undersøkelse

Det kom inn svar fra 253 kommuner. I to tilfeller gjelder svarene for flere kommuner fordi disse samarbeider om utdeling av utstyr. Av de 56 kommunene i landet med mer enn 20.000 innbyggere, mangler vi svar fra syv kommuner¹. Vi vurderer dette til å være en svært god svarprosent. Vi har imidlertid ingen informasjon om hvem som faktisk besvarte spørsmålene i den enkelte kommunene og om de som svarte kan vurderes å ha en god informasjon om utdelingen av utstyr i egen kommune.

I denne rapporten presenteres svarene på de enkelte spørsmålene i undersøkelsen. Fra BrukerPlan (Helse Stavanger, 2017) har vi annen informasjon om rusproblematikken i 192 av de kommunene som har svart på undersøkelsen. Vi har BrukerPlan informasjon fra 46 av de 49 største kommunene i undersøkelsen. I denne rapporten har vi sammenholdt informasjon fra brukerutstyrundersøkelsen med opplysninger i Brukerplan om antall tjenestemottakere med rusproblem i kommunen, antall tjenestemottakere som har brukt opioider og antall brukere som har injisert rusmidler i siste kartleggingsår i perioden 2013-2016. I de tilfeller der flere kommuner samarbeider om utdeling av utstyr, har vi sammenlignet med tilsvarende sammenslåtte tall fra BrukerPlan.

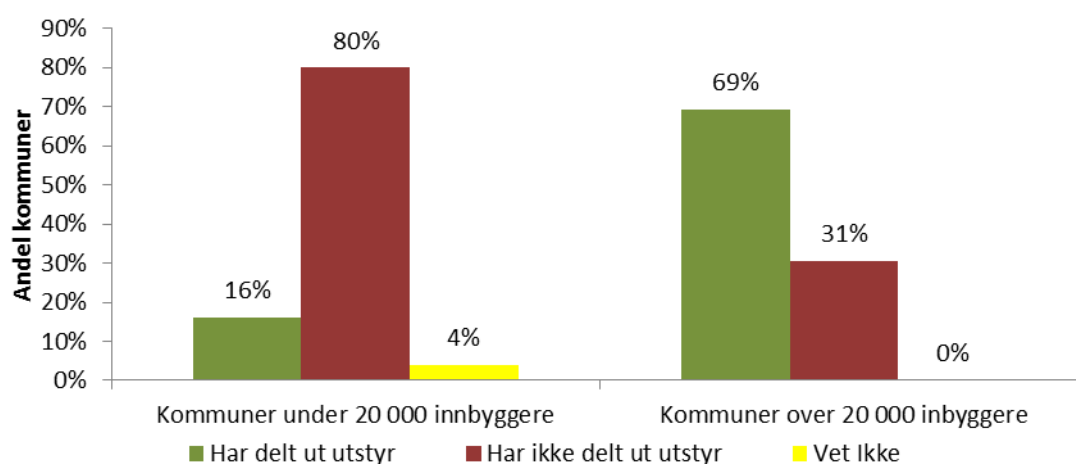
Resultatene fra undersøkelsen er også knyttet opp mot antall narkotikautløste dødsfall i perioden 2009-2015 fra Dødsårsaksregisteret i henhold til definisjon fra EMCDDA. Dette er en indikator på alvorlighetsgraden av rusproblematikk i kommune.

¹ Ålesund, Ullensaker, Hamar, Rana, Stjørdal, Nittedal og Stange

Flest større kommuner som deler ut utstyr

Av de 253 kommunene som svarte på undersøkelsen, var det 67 kommuner (26 prosent) som svarte at de hadde delt ut utstyr for skadereduksjon i 2016. Utstyr for skadereduksjon innebærer utstyr for injisering eller røyking av rusmidler, nalokson neseppray, kondomer/glidemiddel eller engangs tannbørster. 178 kommuner svarte at de ikke har delt ut utstyr, mens åtte kommuner har svart «Vet ikke».

Av de 49 største kommunene (mer enn 20.000 innbyggere), var det 15 kommuner som ikke har delt ut utstyr i 2016². I gruppen av 204 kommuner med mindre enn 20.000 innbygger, var det derimot kun 33 kommuner som har delt ut utstyr.

Figur 1. Kommuner som har/har ikke delt ut utstyr for skadereduksjon.

Tall fra BrukerPlan gir oss et bilde av omfanget og karakteren av rusproblem i en kommune. Av de 67 kommunene som har delt ut utstyr, er det 58 som har kartlagt sine brukere i BrukerPlan, mens 129 av de 178 kommunene som ikke har delt ut utstyr har benyttet seg av BrukerPlan. Tabell 1 viser at omfanget av rusproblem er størst i kommuner som har delt ut utstyr. Men også i kommunene som ikke har delt ut utstyr er det kjent rusproblematikk; 12 kommuner har mer enn 12 brukere og 20 kommuner har mer enn 10 brukere som injiserer.

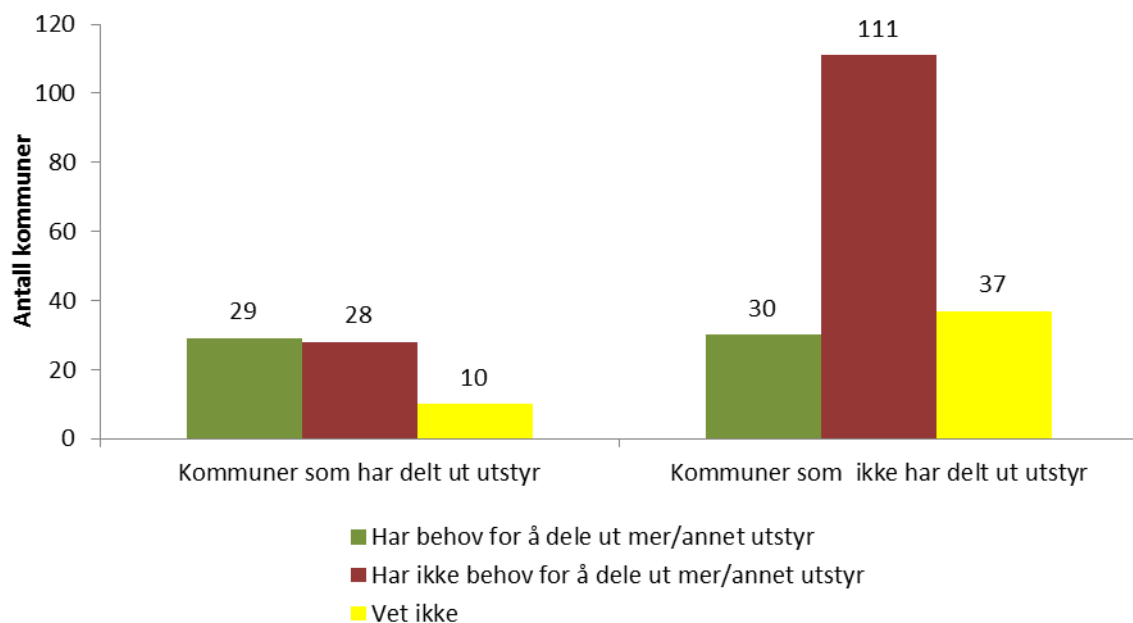
² Alta, Askøy, Fjell, Halden, Harstad, Kristiansund, Lillehammer, Lørenskog, Nes (Akershus), Oppegård, Ringerike, Ringsaker, Røyken og Steinkjer. I tillegg gjelder dette Gran og Lunner som i undersøkelsen er slått sammen.

Tabell 1. Antall kommuner som har/har ikke delt ut utstyr for skadereduksjon og som har kartlagt brukere med rusproblemer i BrukerPlan

	Har delt ut utstyr (N= 58)	Har ikke delt ut utstyr (N=129)
Mer enn 100 brukere	33	12
Mellom 50 og 100 brukere	12	27
10 brukere eller mer som injiserer	41	20
Ingen registrerte injiserende brukere	2	37

Behov for å dele ut mer og annet utstyr

Av de 67 kommunene som hadde delt ut utstyr for skadereduksjon, var det 29 kommuner som svarte at de mente det er behov for å dele ut mer eller annet utstyr enn det som deles ut i dag. 19 av disse var kommuner med mer enn 20.000 innbyggere. Ut over det som alt deles ut (og som flere kommuner mener det burde vært delt ut mer av) er det særlig nalokson som nevnes.

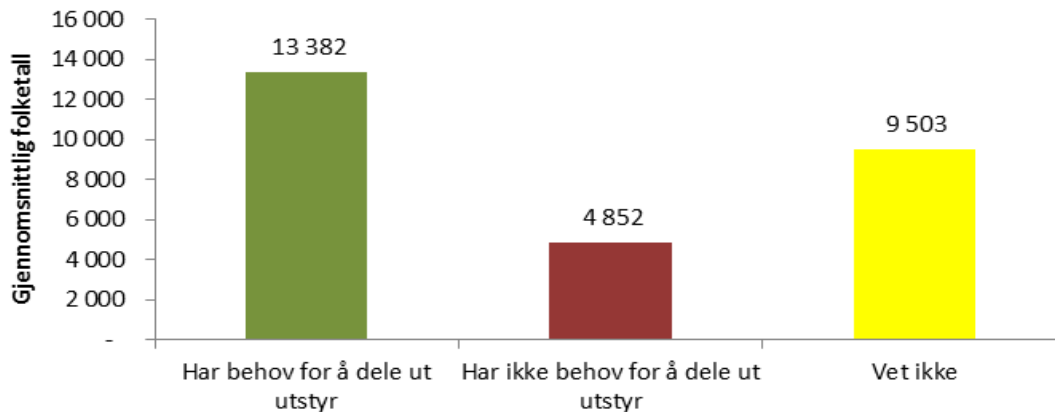
Figur 2. Antall kommuner som har/har ikke delt ut utstyr for skadereduksjon.

178 kommuner har svart at de ikke deler ut utstyr for skadereduksjon. Disse kommunene ble i spørreundersøkelsen spurt om de hadde behov for å dele ut utstyr for skadereduksjon. Flertallet (62 prosent) svarte at de mente at de ikke hadde et slikt behov. 17 prosent av kommunene som ikke hadde delt ut utstyr svarte at de hadde et slikt behov. Kommunene som

hadde behov for å dele ut mer eller annet utstyr, vektla særlig behov for å dele ut utstyr til injisering.

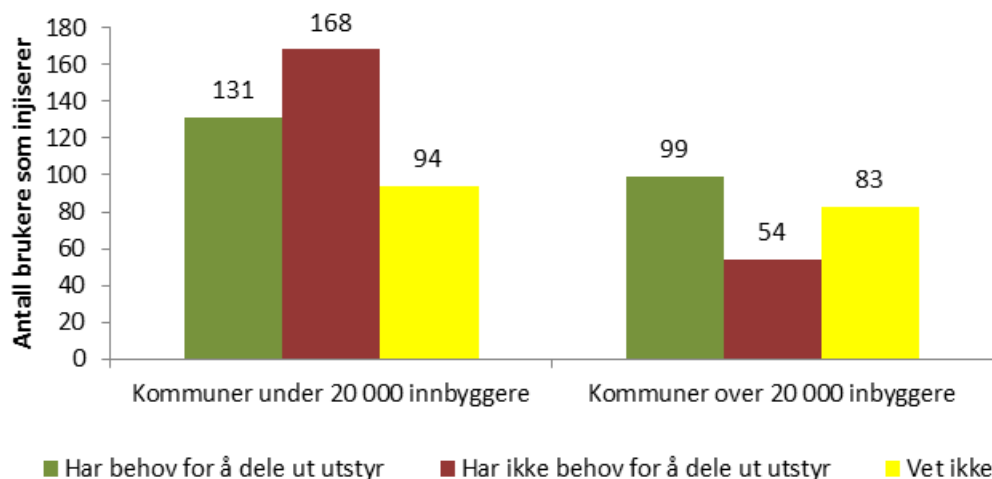
Minst behov for utdeling i små kommuner

I undersøkelsen var det 111 kommuner som hverken delte ut utstyr for skadereduksjon eller som hadde behov for slik utdeling. Av disse var det tre større kommuner (mer enn 20 000 innbyggere) og 108 mindre kommuner (mindre enn 20 000 innbygger).

Figur 3. Kommuner som ikke har delt ut utstyr for skadereduksjon fordelt på folketall.

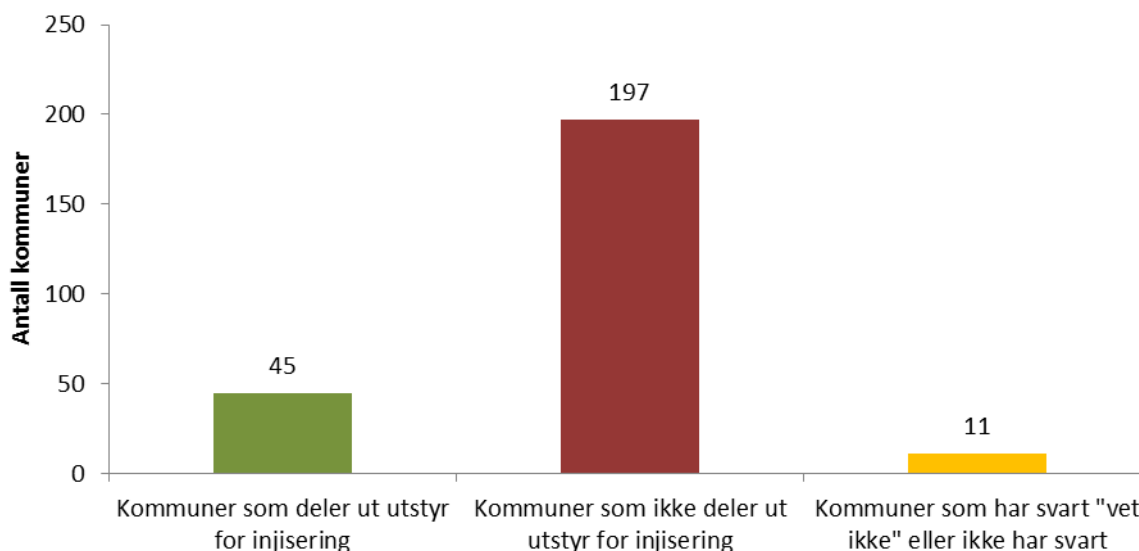
Selv om omfanget av rusproblematikk er mindre i de 108 små kommunene utgjør de samlet sett en stor gruppe. Totalt er det kartlagt 168 brukere som injiserer i små kommuner som mener de ikke har behov for å dele ut utstyr. Til sammenligning er det kartlagt 54 brukere som injiserer i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere som mener de ikke har behov for å dele ut utstyr. I tillegg er det enkelte av de 108 små kommunene som har et større rusproblem: tre av disse kommunene har flere enn 10 kartlagte brukere som injiserer og åtte kommuner har flere enn 50 kartlagte brukere med rusproblem.

Figur 4. Kommuner som ikke har delt ut utstyr for skadereduksjon fordelt på brukere som injiserer.

De fleste brukere som injiserer, har tilbud fra sin kommune om utstyr for injisering

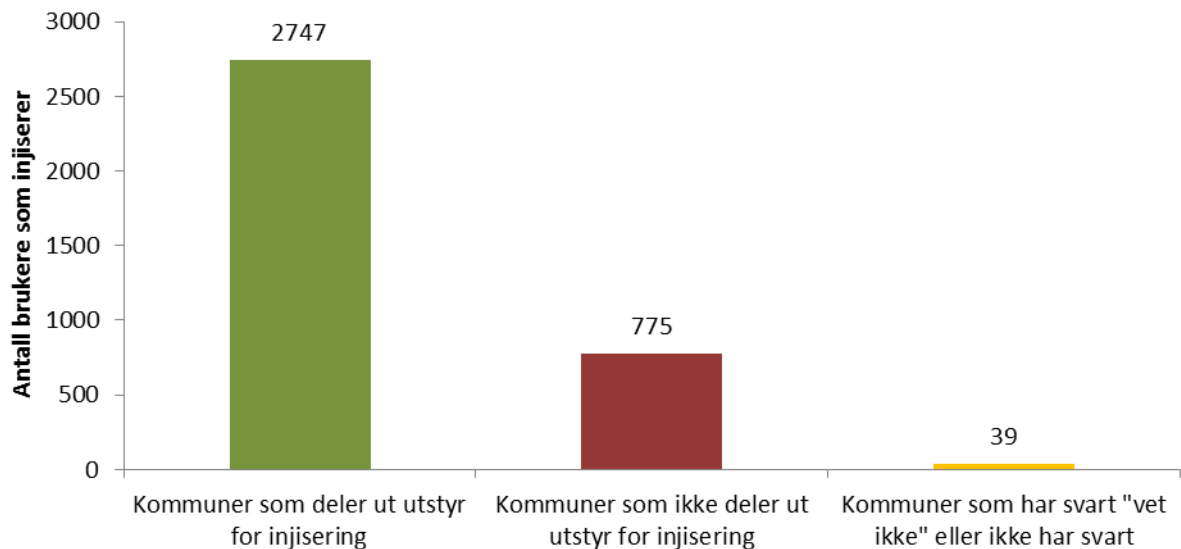
I spørreundersøkelsen svarte 45 kommuner at de deler ut utstyr for injisering. Alle disse har delt ut kanyler og de fleste har delt ut to eller flere størrelser på kanylene. Totalt har kommunene delt ut ca. 3 millioner spisser/kanyler i 2016.

Figur 5. Antall kommuner. Svar på spørsmål: «er det delt ut utstyr til injisering av rusmidler?»

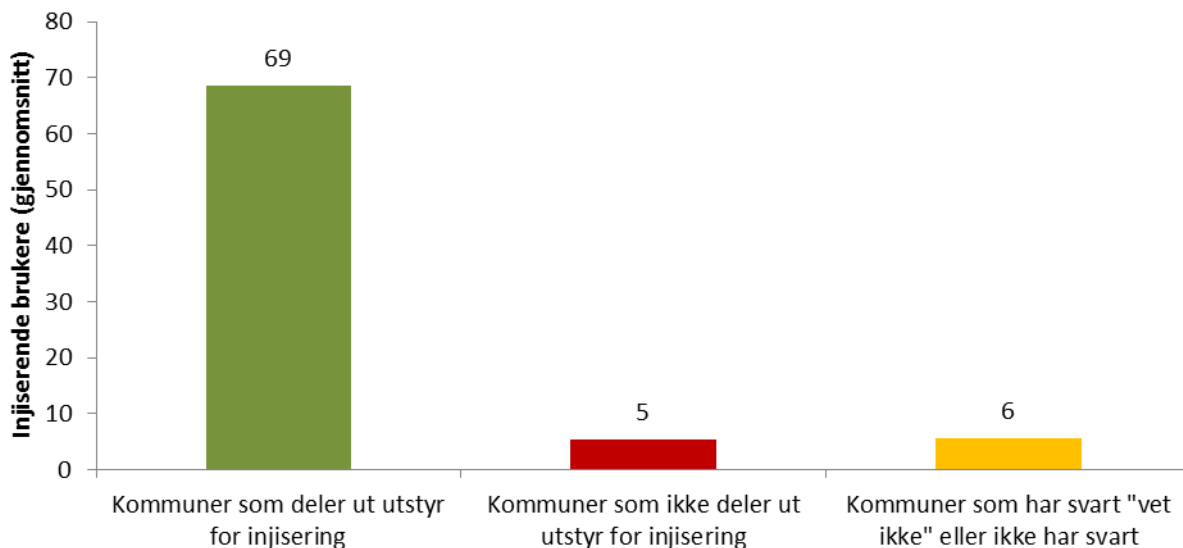
I 39 av de 45 kommunene som har delt ut utstyr for injisering er det også etablert ordninger for retur av brukt utstyr (pucker eller bøtter eller lignende). I tillegg har 30 av de 45

kommunene delt ut pumper og/eller sprit-tørk, 14 har delt ut filtreringsutstyr, 10 har delt ut kokekar, ni har delt ut askorbinsyre og seks har delt ut sterilisert vann. I 24 kommuner er det lavterskel stasjonære eller ambulante helsetiltak som har delt ut utstyret og i fem kommuner er det en del av kommunens øvrige helsetjenestene som har delt ut utstyret

Figur 6. Antall brukere som injiserer etter bostedskommune.

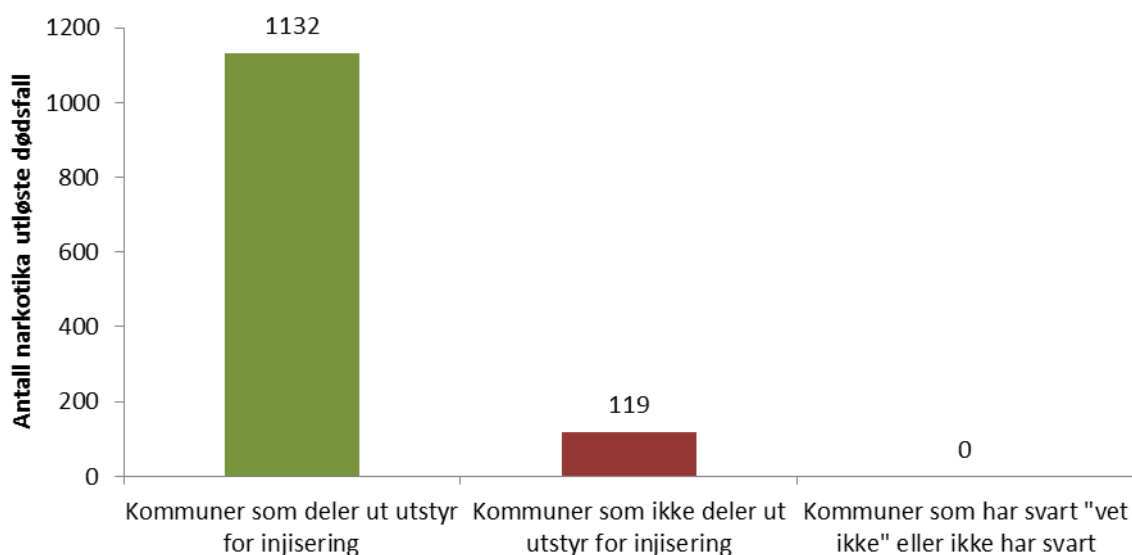
I de 192 kommunene som har svart på undersøkelsen og som har tall i BrukerPlan, er det kartlagt totalt 3 561 brukere som injiserer. 77 prosent av disse brukerne bor i kommuner som har svart at de deler ut utstyr for injisering. Sammenhengen mellom omfanget av rusproblemer og utdeling av utstyr vises også når vi ser på hvor mange injiserende brukere kommunene i gjennomsnitt har. I kommuner som deler ut utstyr er det i gjennomsnitt 69 brukere som injiserer, i motsetning til fem injiserende brukere i kommuner som ikke gjør det. 67 prosent av kommunene som deler ut utstyr til injisering har over 20 000 innbyggere.

Figur 7. Gjennomsnittlig antall injiserende brukere per kommune.

Flest narkotikautløste dødsfall i kommuner som deler ut utstyr til injisering

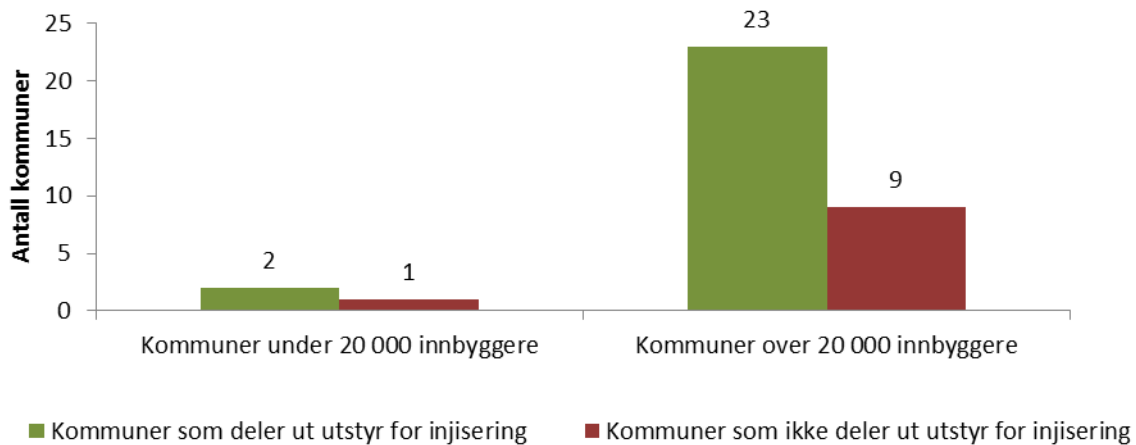
Kommunene i undersøkelsen opplevde i perioden 2009-2015 totalt 1 251 narkotikautløste dødsfall. 90 prosent av disse var personer som bodde i kommuner som deler ut utstyr til injisering, mens ti prosent var personer som bodde i kommuner som ikke deler ut utstyr til injisering. 69 personer bodde i kommuner som ikke deler ut utstyr for skadereduksjon.

Figur 8. Antall narkotikautløste dødsfall i perioden 2009-2015 etter bostedskommune.

De 1 251 narkotikautløste dødsfallene fordelte seg på 32 kommuner med over 20 000 innbyggere og tre kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere. 119 av de døde bodde i

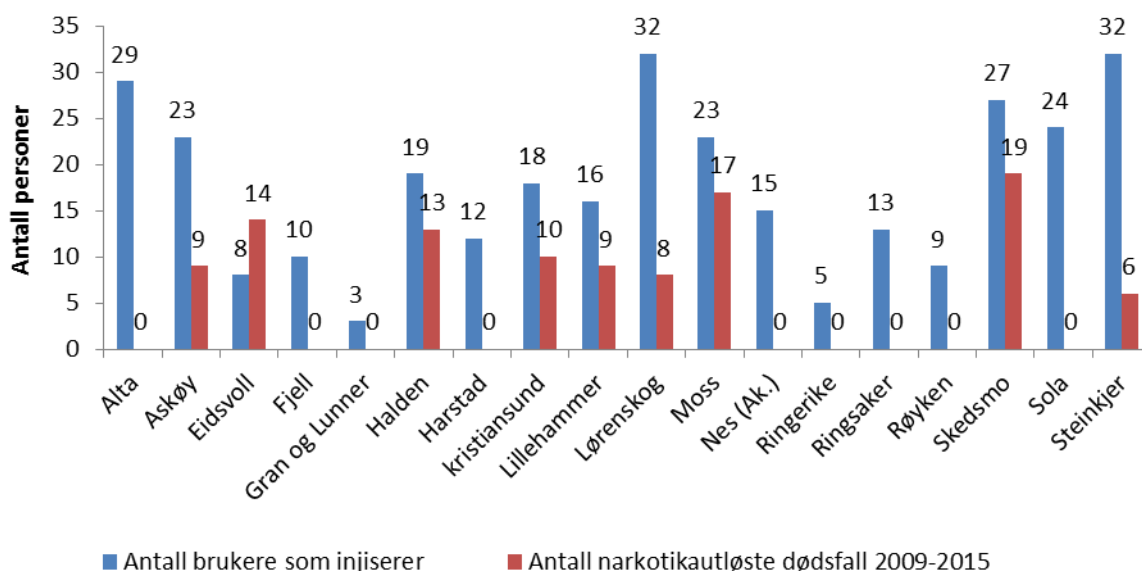
kommuner som ikke deler ut utstyr til injisering. Disse 119 dødsfallene var fordelt på ti kommuner.³

Figur 9. Antall kommuner med narkotikautløste dødsfall etter bostedskommune i perioden 2009-2015.

19 større kommuner deler ikke ut utstyr til injisering

Kommunene som ikke deler ut utstyr til injisering er i hovedsak små kommuner som ikke har narkotikautløste dødsfall i perioden 2009-2015 og få eller ingen kartlagte brukere som injiserer. Men i gruppen av kommuner som ikke deler ut utstyr til injisering, finnes også kommuner med større rusproblematikk. 18 av de 19 kommunene har kartlagt sine brukere i BrukerPlan

Figur 10. Kommuner over 20 000 innbyggere som ikke har delt ut utstyr til injisering og som har kartlagt sine brukere i BrukerPlan.

³ Askøy, Eidsvoll, Halden, Kongsvinger, Kristiansund, Lillehammer, Lørenskog, Moss, Skedsmo og Steinkjer.

Fire av de 19 større kommunene som ikke deler ut utstyr for injisering, deler ut annet utstyr. Ni av kommunene svarer at de har behov for å dele ut utstyr og de fleste nevner behov for utdeling av sprøyter.

Annet utstyr

I 19 kommuner er det delt ut utstyr for røyking av heroin. Dette er et overraskende høyt tall i og med at røykefolie først ble tilgjengelig på det norske markedet i 2016. 53 kommuner har delt ut kondomer/glidemiddel og 29 kommuner har delt ut tannbørster. De fleste av disse kommunene har også delt ut utstyr til injisering. Det er i hovedsak lavterskel helsetiltak eller stasjonær feltpleie som har delt ut dette utstyret.

Veiledning og kunnskapsbehov

Av de 67 kommunene som har delt ut utstyr er det 48 kommuner som svarer at de har gitt veiledning om bruken av utstyret. Hovedsakelig gjelder dette veiledning knyttet til injisering og bruk av røykefolie. 12 kommuner mener det gis mangelfull eller for lite veiledning i bruken av det utstyret som deles ut, enten dette er utstyr til bruk ved injisering eller røyking av heroin. Men bare seks kommuner mener personalet har for lite kunnskap om bruken av utstyret.

Utstyr vi ikke har spurt om

17 kommuner har svart at de deler ut annet utstyr enn det som spesifikt er spurt om i undersøkelsen. To av disse har ikke delt ut det utstyret vi har spurt etter. Dette gjelder utstyr til sårstell, klær og HLR-pustemaske.

Tilleggs kommentarer

Til slutt i undersøkelsen ba vi om andre kommentarer som kommunene måtte ha i forbindelse med undersøkelsen. Det kom inn svært mange kommentarer. Flere av de mindre kommunene har kommentert at de mener utdeling av utstyr er mindre relevant hos dem, siden det er få kjente brukere med rusmiddelproblemer i kommunen. Mange har brukt kommentarfeltet til å presisere eller forklare svar som er gitt. Flere forteller om planer de har for å dele ut mer eller annet utstyr enn i dag. Det blir interessant å se om dette gir seg utslag i at flere kommuner svarer at de har delt ut utstyr i 2017.

Referanser

Helsedirektoratet (2014). *Nasjonal overdosestrategi 2014–2017*.

Helse- og omsorgsdepartementet (2015). *Opptrappingsplan for rusfeltet 2016-2020*.

Helse Stavanger (2017). BrukerPlan årsrapport 2016.

Jones, L., Pickering, L., Sumnall, H., McVeigh, J., & Bellis, M. A. (2010). Optimal provision of needle and syringe programmes for injecting drug users: A systematic review. *International Journal of Drug Policy*, 21(5), 335-342.

Macneil, J., & Pauly, B. (2011). Needle exchange as a safe haven in an unsafe world. *Drug and Alcohol Review*, 30(1), 26-32.

Platt, L., Minozzi, S., Reed, J., Vickerman, P., Hagan, H., French, C., ... & Maher, L. (2017). Needle syringe programmes and opioid substitution therapy for preventing hepatitis C transmission in people who inject drugs. *The Cochrane Library*.

Wodak, A., & Cooney, A. (2005). Effectiveness of sterile needle and syringe programmes. *International Journal of Drug Policy*, 16, 31-

Vedlegg

Kommuner som har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=45)	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)
Bergen	420	527 967	203
Oslo	409 (614*)	1 400 000	371
Trondheim	246	160 000	75
Stavanger	146	83 500	54
Kristiansand	106	30 000	20
Fredrikstad	102	67 000	34
Tromsø	102	154 730	15
Nøtterøy, Tjøme og Tønsberg	101	125 000	28
Skien	88	80 000	31
Haugesund	73	41 445	14
Porsgrunn	60	9 525	24
Drammen	58	15 300	24
Karmøy	57	25 000	
Sarpsborg	50	800	22
Sandnes	49	62 918	24
Grimstad	45	9 453	
Gjøvik	37	6 000	
Odda	35	20 000	
Arendal	32	34 494	17
Sandefjord	32	22 738	
Kongsberg	28	18 918	16
Larvik	27	7 000	16
Horten	26	27 000	17
Asker	23	11 150	17
Bodø	21	2 500	17
Hå	19		
Bamble	18	600	
Ski	18	400	
Stord	18	4 800	
Lier	16	6 500	17
Molde	16	6 500	
Os (Hord.)	15	10	
Time	10	12 000	
Elverum	9	10 000	
Gildeskål	8	200	
Lyngen	8	10	
Namsos	6	4 000	
Saltdal	Mindre enn 5	170	
Fauske	Mindre enn 5	1 200	
Måsøy	Mindre enn 5	4	
Bærum	Ikke i BrukerPlan	5 500	37

Drangedal	Ikke i BrukerPlan	10 000	
Nedre Eiker	Ikke i BrukerPlan	12	17
Notodden	Ikke i BrukerPlan	20 000	9
Øvre Eiker	Ikke i BrukerPlan	5 000	13
Totalt	2 747	3 029 344	1 132

*Ikke alle bydeler i Oslo har kartlagt brukere. Antatt tall for hele Oslo i parentes

Kommuner som ikke har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=19)	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)
Skedsmo	27		19
Sola	24		
Moss	23		17
Gjesdal	14		
Holmestrand	13		
Lillesand	10		
Våler (Hedm.)	10		
Eidsvoll	8		14
Hol	Mindre enn 5		
Ullensvang	Mindre enn 5		
Brønnøy	Mindre enn 5		
Åmot	Mindre enn 5		
Narvik	Mindre enn 5		
Karasjok	Mindre enn 5		
Dovre	0		
Etnedal	0		
Nesodden	Ikke i BrukerPlan		
Vågsøy	Ikke i BrukerPlan		
Åfjord	Ikke i BrukerPlan		
Totalt	146	-	50

Kommuner som ikke har svart eller som har svart vet ikke på spørsmål og de har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=189)*	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)	Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler?
Steinkjer	32		6	Ikke aktuelt
Lørenskog	32		8	Ikke aktuelt
Vennesla	30			Ikke svart
Alta	29			Ikke aktuelt
Askøy	23		9	Ikke aktuelt
Risør	19			Ikke aktuelt
Halden	19		13	Ikke aktuelt
Bømlo	18			Ikke aktuelt
Askim	18			Ikke aktuelt
kristiansund	18		10	Ikke aktuelt
Lillehammer	16		9	Ikke aktuelt
Volda	15			Ikke aktuelt
Nes (Ak.)	15			Ikke aktuelt
Søndre Land	14			Ikke aktuelt
Søgne	14			Ikke aktuelt
Eigersund	13			Ikke aktuelt
Ringsaker	13			Ikke aktuelt
Harstad	12			Ikke aktuelt
Randaberg	11			Ikke aktuelt
Kvinesdal	11			Ikke aktuelt
Fjell	10			Ikke aktuelt
Tysvær	9			Ikke aktuelt
Kragerø	9			Ikke aktuelt
Rygge	9			Ikke aktuelt
Røyken	9			Ikke aktuelt
Sande (Vestf.)	8			Ikke aktuelt
Klepp	8			Ikke aktuelt
Songdalen	8			Ikke aktuelt
Sykkylven	8			Ikke aktuelt
Sunndal	8			Ikke aktuelt
Kongsvinger	8		14	Ikke aktuelt
Nome	8			Ikke aktuelt
Frogn	7			Ikke aktuelt
Ås	7			Ikke aktuelt
Fræna	7			Ikke aktuelt
Sør-Odal	6			Ikke aktuelt
Trysil	6			Ikke aktuelt
Tinn	6			Ikke aktuelt
Vestby	6			Ikke aktuelt

Kommuner som ikke har svart eller som har svart vet ikke på spørsmål og de har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=189)*	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)	Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler?
Trøgstad	6			Ikke aktuelt
Averøy	5			Ikke aktuelt
Ringerike	5			Ikke aktuelt
Fet	5			Ikke aktuelt
Andøy	5			Ikke aktuelt
Kvinnherad	5			Ikke aktuelt
sund	5			Ikke aktuelt
Jevnaker	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Melhus	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Malvik	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Hemnes	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Inderøy	Mindre enn 5			Vet ikke
Sortland	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Nord-Aurdal	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Vågan	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Selbu	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Ringebu	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Åsnes	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Sørumsund	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Gran og Lunner	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Flå	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Austevoll	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Tokke	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Ørland	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Klæbu	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Nordre Land	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Nord-Fron	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Nordkapp	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Tysnes	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Vindafjord	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Vanylven	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Leirfjord	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Tynset	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Rissa	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Ulstein	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Sande (M. og R.)	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Vega	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Bygland	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Østre Toten	Mindre enn 5			Ikke aktuelt

Kommuner som ikke har svart eller som har svart vet ikke på spørsmål og de har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=189)*	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)	Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler?
Herøy (M. og R.)	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Kvænangen	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Vestre Slidre	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Tolga	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Svelvik	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Meløy	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Leksvik	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Frosta	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Ål	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Orkdal	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Hitra	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Rendalen	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Alvdal	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Rennesøy	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Evje og Hornnes	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Sel	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Våler (Østf.)	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Sokndal	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
stranda	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Stor-Elvdal	Mindre enn 5			Ikke aktuelt
Lierne	0			Ikke aktuelt
Vinje	0			Ikke aktuelt
Frøya	0			Ikke aktuelt
Vestnes	0			Ikke aktuelt
Rennebu	0			Ikke aktuelt
Nordreisa	0			Ikke aktuelt
Sømna	0			Ikke aktuelt
Giske	0			Ikke aktuelt
Lardal	0			Ikke aktuelt
Høylandet	0			Ikke aktuelt
Jondal	0			Ikke aktuelt
Roan	0			Ikke aktuelt
Grane	0			Ikke aktuelt
Røyrvik	0			Ikke aktuelt
Vikna	0			Ikke aktuelt
Aukra	0			Ikke aktuelt
Finnøy	0			Ikke aktuelt
Åseral	0			Ikke aktuelt
Midtre Gauldal	0			Ikke aktuelt

Kommuner som ikke har svart eller som har svart vet ikke på spørsmål og de har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=189)*	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)	Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler?
Hjelmeland	0			Ikke aktuelt
Sør-Fron	0			Ikke aktuelt
Skaun	0			Ikke aktuelt
Skjervøy	0			Ikke aktuelt
Tydal	0			Ikke aktuelt
Snåsa	0			Ikke aktuelt
Tysfjord	0			Ikke aktuelt
Namdalseid	0			Ikke aktuelt
Bokn	0			Ikke aktuelt
Haram	0			Ikke aktuelt
Lund	0			Ikke aktuelt
Bindal	0			Ikke aktuelt
Storfjord	0			Ikke aktuelt
Namsskogan	0			Ikke aktuelt
Stryn	0			Ikke aktuelt
Vågå	0			Ikke aktuelt
Bykle	0			Ikke aktuelt
Lødingen	0			Ikke aktuelt
Meldal	0			Ikke aktuelt
Sørfold	Ikke i BrukerPlan			Vet ikke
Osterøy	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Berg	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Rauma	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Oppegård	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Forsand	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Tana	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Meland	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Bardu	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Vardø	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Rindal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Vevelstad	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Fusa	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Gausdal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Hole	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Gjerstad	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Lesja	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Bjugn	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Vaksdal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Engerdal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt

Kommuner som ikke har svart eller som har svart vet ikke på spørsmål og de har delt ut utstyr til bruk av injisering av rusmidler (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) (N=189)*	Antall som injiserer	Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca)	Narkotikautløste dødsfall 2009-2015 i kommuner med 4 eller flere dødsfall (Antall)	Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler?
Vestre Toten	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Salangen	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Lebesby	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Grong	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Sandøy	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Hadsel	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Selje	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Hægebostad	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Sirdal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Tingvoll	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Bø i Telemark	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Froland	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Skodje	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Kviteseid	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Austrheim	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Ulvik	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Flatanger	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Leikanger	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Agdenes	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Stordal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Flesberg	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Vestvågøy	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Vik	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Lurøy	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Fedje	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Sula	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Øksnes	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Kåfjord	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Nannestad	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Balestrand	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Fosnes	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Hjartdal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Sogndal	Ikke i BrukerPlan			Ikke aktuelt
Totalt	668		69	

*Kommuner som svarte nei eller vet ikke på spørsmål om de har delt ut utstyr for skadereduksjon ble ikke spurt om å svare på dette spørsmålet. Svarene deres er merket med «ikke aktuelt».

Utdeling av utstyr for skadereduksjon ved rusmiddelbruk - kommuneundersøkelse

* Required

1. Kommunnavn (flere kommunenavn om utdelingen dekker flere kommuner) *

2. Er det delt ut utstyr for skadereduksjon i kommunen i 2016 (utstyr for injisering eller røyking av rusmidler, Nalokson neseppray, kondomer/glidemiddel eller engangs tannbørster). *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 5.
- Vet Ikke Skip to question 5.

A

3. Vurderes det å være behov for å kunne dele ut mer/annet utstyr enn det som deles ut i dag? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 7.
- Vet ikke Skip to question 7.

A del 2

4. Hva slags utstyr? *

Skip to question 7.

B

5. Vurderes det å være behov for å kunne dele ut slikt utstyr? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 30.
- Vet ikke Skip to question 30.

B del 2

6. Hva slags utstyr? *

Skip to question 28.

C

7. Er det etablert ordninger for retur av brukt utstyr? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 9.
- Vet ikke Skip to question 9.

C del 2

8. Gjelder returordning i form av ... *

Check all that apply.

- pucker
- bøtter for retur
- Other: _____

D

9. Er det delt ut utstyr til bruk ved injisering av rusmidler? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 16.
- Vet ikke Skip to question 16.

E

10. Er det delt ut spisser/kanyler? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 14.
- Vet ikke Skip to question 14.

E del 2

11. Antall ulike spiss-størrelser utdelt siste året *

12. Totalt antall spisser/kanyler utdelt siste året (ca) *

13. Er det delt ut annet utstyr til bruk ved injisering av rusmidler? **Mark only one oval.*

- Ja
- Nei *Skip to question 16.*
- Vet ikke *Skip to question 16.*

F**14. Hvilket annet utstyr (foruten spisser/kanyler) blir utdelt til bruk ved injisering av rusmidler? ****Check all that apply.*

- Pumper
- Kokekar
- (Askorbin)syre
- Filtreringsutstyr
- Sterilisert vann/sallvann
- Sprit-tørk (for desifisering av stikksted)
- Other: _____

G**15. Hvem har delt ut utstyret til bruk ved injisering av rusmidler? ****Check all that apply.*

- Lavterskel helsetiltak/stasjonær feltpleie
- Oppsøkende helsetiltak/feltpleie
- Hjemmesykepleie
- Møte/værested uten helsetilbud
- Sprøyteautomater
- Other: _____

H**16. Er det delt ut utstyr for røyking av heroin (røykefolie) ****Mark only one oval.*

- Ja
- Nei *Skip to question 18.*
- Vet ikke *Skip to question 18.*

H del 2

17. Hvem har delt ut utstyret for røyking av heroin (røykefolie) ? **Check all that apply.*

- Lavterskel helsetiltak/stasjonær feltpleie
- Oppsøkende helsetiltak/feltpleie
- Hjemmesykepleie
- Møte/værested uten helsetilbud
- Other: _____

I**18. Er det delt ut kondomer og/eller glidemiddel? ****Mark only one oval.*

- Ja
- Nei *Skip to question 20.*
- Vet ikke *Skip to question 20.*

I del 2**19. Hvem har delt ut kondomer og/eller glidemiddel? ****Check all that apply.*

- Lavterskel helsetiltak/stasjonær feltpleie
- Oppsøkende helsetiltak/feltpleie
- Hjemmesykepleie
- Møte/værested uten helsetilbud
- Other: _____

J**20. Er det delt ut engangs tannbørster? ****Mark only one oval.*

- Ja
- Nei *Skip to question 22.*
- Vet ikke *Skip to question 22.*

J del 2**21. Hvem har delt ut engangs tannbørster? ****Check all that apply.*

- Lavterskel helsetiltak/stasjonær feltpleie
- Oppsøkende helsetiltak/feltpleie
- Hjemmesykepleie
- Møte/værested uten helsetilbud
- Other: _____

K

22. Er det gitt veiledning til brukerne om bruk av utstyret i forbindelse med utdelingen? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 24.
- Vet ikke Skip to question 24.

K del 2

23. Veiledning til bruk av hvilket utstyr? *

L

24. Gis det mangelfull/for lite veiledning til brukerne om bruk av utstyret? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 26.
- Vet ikke Skip to question 26.

L del 2

25. Mangelfull/for lite veiledning i bruk av hvilket utstyr? *

M

26. Har de som deler ut utstyr, mangelfull kunnskap om bruk av utstyret? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 28.
- Vet ikke Skip to question 28.

M del 2

27. Mangelfull kunnskap om bruk av hvilket utstyr? *

N

28. Er det delt ut annet skadereduksjonsutstyr enn det som er nevnt i denne undersøkelsen? *

Mark only one oval.

- Ja
- Nei Skip to question 30.
- Vet ikke Skip to question 30.

N del 2

29. Hvilket annet skadereduksjonsutstyr er utdelt (foruten det som er nevnt i denne undersøkelsen)? *

O

30. Evt. andre kommentar angående denne undersøkelsen
